

Участь прокурора у некримінальних провадженнях: представництво інтересів у публічно-правових відносинах

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2025

Дата публікації: 2026-01-02

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/uchast-prokurora-u-nekryminalnykh-provadhenniakh-predstavnytstvo-interesiv-u-publichno-pravovykh-vidnosynakh/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

Вебінар для суддів місцевих судів і

помічників суддів місцевих та апеляційних судів “Участь прокурора у некримінальних провадженнях”

30 жовтня 2025 року

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У НЕКРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ:

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ У ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ

Ян БЕРНАЗЮК

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Пов’язані поняття

- Система правосуддя
- Представництво (самопредставництво)
- Правоздатність (locus standi)
- Принцип законності
- Суспільні (публічні) інтереси
- Колективний позов (actio popularis, class action, representative action)
- Інтереси держави
- Баланс приватних, суспільних (публічних) та інтересів держави
- Позови суб’єктів владних повноважень
- Справи, які не підлягають розгляду в суді (жоден суд)
- Адміністративний суд (публічно-правовий спір)
- Довіра до суду

Справи ВС 2024 року

- 1. Постанова від 18 січня 2024 року у справі № 380/8447/21; позов прокурора до Виконавчого комітету Львівської міської ради про визнання протиправним та скасування рішення про затвердження містобудівних умов та обмежень (МУО) (Забезпечення дотримання містобудівної документації, будівельних норм та захист історичного ареалу м. Львова).
- 2. Постанова від 29 лютого 2024 року у справі № 420/7471/20; позов прокурора до Калагійської сільської ради про визнання протиправним та скасування рішення щодо земельної ділянки, розташованої за межами Генерального плану (Захист інтересів держави/громади у сфері земельних відносин, порушення вимог щодо містобудівної документації).
- 3. Постанова від 6 травня 2024 року у справі № 300/2415/23; позов прокурора до товариства про припинення будівництва водозахисної дамби до отримання висновку з оцінки впливу на довкілля (ОВД) (Забезпечення екологічної безпеки та захист довкілля шляхом обов'язкового проведення ОВД).

Справи ВС 2024 року

- 4. Постанова Верховного Суду від 8 травня 2024 року у справі № 240/17530/23; позов прокурора до Релігійної організації про зобов'язання укласти охоронний договір на пам'ятку архітектури місцевого значення (Збереження об'єкта культурної спадщини, що є суспільним надбанням).
- 5. Постанова Верховного Суду від 2 липня 2024 року у справі № 440/2984/21; позов прокурора до Полтавської міської ради про визнання протиправним та нечинним рішення про затвердження змін до генерального плану м. Полтава (Забезпечення безпеки мешканців міста через дотримання процедури погодження розділів цивільного захисту змін до генплану).
- 6. Постанова Верховного Суду від 8 серпня 2024 року у справі № 420/5343/23; позов прокурора до Держгеонадра та Товариства про визнання протиправними та скасування наказу і спеціального дозволу на користування надрами (Забезпечення законного порядку надання права користування надрами, зокрема, щодо проведення аукціону).

Справи ВС 2024 року

- 7. Постанова від 19 вересня 2024 року у справі № 120/10413/22; позов прокурора до сільської ради про визнання протиправним і нечинним рішення про затвердження детального плану території (ДПТ) (Забезпечення дотримання законної процедури затвердження ДПТ, врахування рекомендацій Архітектурно-містобудівної ради).
- 8. Постанова від 21 листопада 2024 року у справі № 140/11950/23; позов прокурора до державного кадастрового реєстратора про визнання дій протиправними та виправлення змін щодо цільового призначення земельної ділянки (Захист інтересів громади, забезпечення дотримання законної процедури внесення змін до Державного земельного кадастру).
- 9. Постанова від 20 грудня 2024 року у справі № 320/39441/23; позов прокурора до Держгеонадра та ТОВ "Антарес-9" про визнання протиправним та скасування наказів і спеціального дозволу на користування надрами (Забезпечення законності надання права користування надрами).

Справи ВС 2025 року

- 1. Постанова від 24 січня 2025 року у справі № 560/5184/24; позов прокурора до власника об'єкта нерухомості про зобов'язання укласти охоронний договір щодо об'єктів культурної спадщини. (Забезпечення охорони культурної спадщини України та примусове виконання вимог законодавства власниками пам'яток).
- 2. Постанова від 26 лютого 2025 року у справі № 120/2126/24; позов прокурора до фізичної особи про зобов'язання укласти охоронний договір щодо об'єкта культурної спадщини – «Особняк Длуголенського». (Встановлення належності об'єкта до пам'ятки архітектури та забезпечення його збереження через укладення охоронного договору).

- 3. Постанова від 26 лютого 2025 року у справі № 580/2402/23; позов прокурора до фізичної особи про зобов'язання укласти охоронний договір щодо щойно виявленої пам'ятки архітектури. (Забезпечення належного утримання та охорони об'єкта культурної спадщини).

Справи ВС 2025 року

- 4. Постанова від 05 березня 2025 року у справі № 120/13166/21-а; позов прокурора до фізичної особи про знесення самочинно збудованого багатоквартирного будинку. (Захист публічного інтересу у сфері містобудування та дотримання балансу прав при знесенні самочинного будівництва).
- 5. Постанова від 18 березня 2025 року у справі № 240/22181/23; позов прокурора до Державної комісії України по запасах корисних копалин та Держгеонадра про визнання протиправними та скасування протоколу і спеціального дозволу на користування надрами. (Забезпечення правової визначеності та дотримання строків звернення до суду у спорах, пов'язаних із державними ресурсами).
- 6. Ухвала від 24 березня 2025 року у справі № 420/22303/23; позов прокурора до Комунального підприємства «Сервісний центр» про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання привести захисну споруду цивільного захисту у належний стан. (Забезпечення національної безпеки та захисту населення в умовах війни шляхом приведення бомбосховищ у готовність)

Справи ВС 2025 року

- 7. Постанова від 24 березня 2025 року у справі № 160/1776/24; позов прокурора (а також ГО) до Управління інфраструктури, містобудування та архітектури про визнання протиправним пункту (МУО) через ігнорування охоронної зони Новоолександрівського кургану. (Захист пам'ятки археології та забезпечення обов'язку враховувати охоронні зони об'єктів культурної спадщини при забудові).
- 8. Постанова від 24 квітня 2025 року у справі № 280/3642/23; позов прокурора (в інтересах Фонду) до Товариства про стягнення адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю. (Забезпечення соціального захисту осіб з інвалідністю та дотримання роботодавцями нормативу робочих місць).
- 9. Постанова від 20 травня 2025 року у справі № 460/5285/24; позов прокурора до Рівненської міської ради про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання розробити й затвердити історико-архітектурний опорний план міста Рівне. (Охорона історичного середовища міста).

Справи ВС 2025 року

- 10. Постанова від 02 червня 2025 року у справі № 400/5306/24; позов прокурора до Миколаївської міської ради про скасування рішення щодо реорганізації/перейменування Спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву. (Забезпечення охорони дитинства, освіти та фізичної культури і спорту, запобігання неправомірному скороченню мережі спортивних закладів).
- 11. Постанова від 23 червня 2025 року у справі № 160/29476/24; позов прокурора до Верхньодніпровської міської ради про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вжити заходів щодо демонтажу самовільно встановленої тимчасової споруди. (Забезпечення благоустрою та законного використання земель комунальної власності, усунення порушень містобудівної діяльності).
- 12. Постанова від 16 вересня 2025 року у справі № 420/8947/24; позов прокурора до Ренійської міської ради про зобов'язання укласти охоронний договір на пам'ятку археології національного значення – Городище «Орлівка». (Забезпечення належного державного контролю за охороною об'єктів культурної спадщини).

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

- Чи має переваги прокурор, порівняно з іншими учасниками справи? Чи існуючий порядок звернення прокурора з позовом, апеляційними та касаційними скаргами відповідає принципам рівності та змагальності?

- Можна стверджувати, що в Україні прокуратура уповноважена (разом з громадським організаціями та ін.) подавати колективні позови?
- Чи є відмінність (для обговорюваної теми) у статусі органу державної влади та органу місцевого самоврядування?

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

- Розділ VII «ПРОКУРАТУРА» виключено на підставі Закону № 1401-VIII від 02.06.2016
- Розділ VIII «ПРАВОСУДДЯ»
- п. 3. ч. 1 ст. 131-1
- В Україні діє прокуратура, яка здійснює, представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.
- Організація та порядок діяльності прокуратури визначаються законом.
- перехідні положення
- п. 9 Представництво відповідно до закону прокуратурою громадян в судах у справах, провадження в яких було розпочато до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)", здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним чинності, - до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню.
- п. 10 Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

- Статус прокуратури зазнав суттєвих змін після прийняття у 2014 році нового Закону України «Про прокуратуру» та внесення у 2016 році змін до Конституції України щодо правосуддя.
- У пояснювальній записці до законопроекту «Про прокуратуру» зазначалось, що адаптація національного законодавства до європейських норм потребує переосмислення ролі прокуратури у захисті інтересів держави та суспільства, позбавлення прокуратури надмірних повноважень щодо здійснення «загального нагляду» за додержанням законів та водночас вимагає запровадження правових механізмів, які дозволять підвищити ефективність її діяльності та зосередити основну увагу на питаннях, пов'язаних із кримінальним судочинством.
- Після прийняття нового Закону України «Про прокуратуру» роль прокуратури у сфері представництва інтересів держави носить допоміжний характер, оскільки передбачається, що основну роль відіграють профільні органи державної влади чи органи місцевого самоврядування, які самостійно звертатимуться до суду.
- Для цього у відповідні закони, зокрема «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», були внесені зміни, які передбачають, що суб'єкти владних повноважень звертаються до суду, якщо це необхідно для здійснення їхніх повноважень у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України.

Закон України «Про прокуратуру»

- У ч. 3 ст. 23 цього Закону України закріплено вичерпний перелік підстав для здійснення прокуратурою представництва інтересів держави в суді у некримінальних провадженнях:
- 1) захист інтересів держави не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження,
- 2) відсутній компетентний орган.

Закон України «Про прокуратуру»

- Згідно з ч.ч. 3, 4 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»:
- наявність підстав для представництва має бути обґрунтована прокурором у суді;
- прокурор здійснює представництво інтересів держави в суді виключно після підтвердження судом підстав для представництва;
- у разі підтвердження судом наявності підстав для представництва прокурор користується процесуальними повноваженнями відповідної сторони процесу;
- прокурор зобов'язаний попередньо, до звернення до суду, повідомити про це відповідного суб'єкта владних повноважень;
- наявність підстав для представництва може бути оскаржена суб'єктом владних повноважень;
- не допускається здійснення прокурором представництва в суді інтересів держави в особі державних компаній, а також у правовідносинах, пов'язаних із виборчим процесом, проведенням референдумів, діяльністю Верховної Ради України, Президента України, створенням та діяльністю засобів масової інформації, а також політичних партій, релігійних організацій, організацій, що здійснюють професійне самоврядування, та інших громадських об'єднань.

Кодекс адміністративного судочинства України

- Слід звернути увагу на те, що КАС України містить деякі додаткові запобіжники від безпідставних позовів прокурорів:
- - позовна заява повертається позивачеві, якщо відсутні підстави для звернення прокурора до суду в інтересах держави(п.п. 7 ч. 4 ст. 169);
- - суд може постановити окрему ухвалу у випадку неналежного виконання професійних обов'язків (в тому числі якщо підписана прокурором позовна заява містить суттєві недоліки) або іншого порушення законодавства прокурором (ч. 3 ст. 249).
- Відповідно до ч. 4 ст. 54 цього Кодексу відмова органу, уповноваженого здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах, від позову, поданого прокурором в інтересах держави, не позбавляє прокурора права підтримувати позов і вимагати вирішення спору по суті.

ЄСПЛ "FILIPP ANDRE SADI VITSE V. UKRAINE" (№ 64351/14)

- Прокурор використав своє повноваження для захисту публічних інтересів та відновлення законності приватизаційних процедур, що призвели до незаконного вибуття землі з державної власності.
- Спочатку, 27 червня 2006 року, прокурор звернувся до Харківського районного суду з позовом про визнання недійсним права власності S. (первинного набувача) на земельну ділянку через порушення процедури приватизації (отримання двох ділянок). Районний суд 17 липня 2006 року задовольнив вимоги прокурора, скасувавши первинний титул. Ці дії прокурора демонструють його роль як сторони, яка ініціює судовий перегляд рішень органів місцевого самоврядування щодо розпорядження державною землею.

ЄСПЛ "FILIPP ANDRE SADI VITSE V. UKRAINE" (№ 64351/14)

- У квітні 2012 року прокурор ініціював позов вже безпосередньо проти заявника (пана Вітсе), вимагаючи визнання недійсним договору купівлі-продажу. Прокурор посилався на порушення публічного порядку, оскільки заявник, як іноземний громадянин, не міг набути право власності на землю поза межами населеного пункту.
- Хоча пізніше це провадження було фактично перекваліфіковане вищими судами як віндикаційний позов, дії прокурора відображають його правомочність оскаржувати приватні цивільні правочини, які суперечать імперативним нормам законодавства та посягають на права публічної власності.

ЄСПЛ "FILIPP ANDRE SADI VITSE V. UKRAINE" (№ 64351/14)

- Фінальні рішення, ухвалені завдяки позовам прокурора, призвели до позбавлення заявника власності та повернення землі Державі.
- ЄСПЛ визнав втручання правомірним та таким, що переслідувало легітимну мету захисту майнових прав громади/Держави.
- Суд, посилаючись на статтю 388 Цивільного кодексу України, констатував, що оскільки земля вибула з володіння Держави поза її волею через незаконну приватизацію, вона підлягала поверненню навіть від добросовісного набувача. Це підтверджує, що ефективне використання прокурором повноважень у цивільних провадженнях для витребування майна може бути визнане Європейським судом як пропорційне втручання.

ЄСПЛ «MARKETTRANS, PP V. UKRAINE» (ЗАЯВА № 16989/15)

- Прокурор у цій справі реалізував своє повноваження щодо захисту державної власності шляхом подання позову до Господарського суду Херсонської області у 2011 році. Метою було визнання недійсними всіх правовстановлюючих документів на туристичну базу та передача права власності на неї Державному фонду майна України (ДФМУ). Прокурор стверджував, що оскільки майно належало колишнім всесоюзним профспілковим організаціям, воно мало бути передане ДФМУ відповідно до Постанови Верховної Ради № 2268.
- Цей позов був спрямований безпосередньо проти приватної компанії MARKETTRANS, PP, яка добросовісно купила базу у 2008 році, маючи належно зареєстрований титул. ЄСПЛ зазначив, що саме прокурори ініціювали численні справи проти України, пов'язані з поверненням такого майна, причому ці дії були зосереджені в один і той же період (близько 2011 року).

ЄСПЛ «MARKETTRANS, PP V. UKRAINE» (ЗАЯВА № 16989/15)

- ЄСПЛ визнав, що втручання у право власності заявника було неспівмірним. Суд наголосив, що компанія MARKETTRANS, PP набула майно добросовісно, а незаконність забудови (що стала підставою для скасування титулу) була наслідком помилок державних органів, які раніше зареєстрували право власності попередніх власників та компанії-заявника.
- Критичною є заувага Суду про те, що Держава знала або мала знати про можливі порушення щодо свого майна задовго до 2011 року, оскільки титули були належним чином зареєстровані. Таким чином, тривале зволікання прокуратури з оскарженням, а потім подання позову проти добросовісного набувача, поклало ризик помилки держави виключно на приватну особу.

ЄСПЛ «MARKETTRANS, PP V. UKRAINE» (ЗАЯВА № 16989/15)

- Хоча Уряд посилався на можливість для компанії звернутися до продавця (Khersonturyst) із вимогою про реституцію згідно зі статтею 216 Цивільного кодексу України, ЄСПЛ відхилив цей аргумент як недостатній. Суд зазначив, що вимога до заявника використовувати цей механізм поклала б на нього "надмірний тягар"(excessive burden).
- Крім того, Уряд не обґрунтував конкретної та вагомої публічної потреби у поверненні бази, яка, за наявною інформацією, була в занедбаному стані з 1990-х років. У підсумку, Суд встановив порушення статті 1 Протоколу № 1 (право на мирне володіння майном) і зобов'язав Державу Україна виплатити заявнику 50 000 євро в якості справедливої сатисфакції.

ЄСПЛ «SKUČAI V. LITHUANIA» (ЗАЯВА № 23272/14)

- Генеральний прокурор Литви подав цивільний позов в інтересах суспільства проти муніципалітету, державних органів і приватних осіб.

- Метою було визнати недійсними дозволи на будівництво в національному парку та домогтися знесення будівель. ЄСПЛ зазначив, що прокурор діяв як гарант законності та охоронець публічного інтересу, а не як звичайна сторона спору.

ЄСПЛ «SKUČAI V. LITHUANIA» (ЗАЯВА № 23272/14)

- ЄСПЛ зазначив, що дії прокурора відповідали закону та переслідували легітимну мету — захист публічних інтересів і природних ресурсів, що належать народу як суб'єкту суверенітету. Суд визнав, що втручання у право власності заявників було пропорційним: держава діяла відкрито, судові процедури були справедливими, а заявники мали можливість вимагати компенсації. У цьому контексті ЄСПЛ підкреслив, що прокурор виконував конституційну функцію забезпечення верховенства права, а не виступав процесуальною стороною, що створює дисбаланс у судовому розгляді.

ЄСПЛ «SKUČAI V. LITHUANIA» (ЗАЯВА № 23272/14)

- Суд підтвердив, що прокурор може ініціювати некримінальні провадження, якщо вони спрямовані на охорону суспільних чи екологічних цінностей, а не на розв'язання приватного спору. Така участь не суперечить Конвенції, коли держава діє для відновлення законності у сфері власності та не порушує баланс між правами громадянина й публічним інтересом. Таким чином, справа демонструє європейський підхід до розуміння прокуратури як інституту публічного захисту, а не лише сторони кримінального обвинувачення.

ПОСТАНОВА ВС ВІД 20.10.2025 У СПРАВІ № 320/39008/23

- Заступник Генерального прокурора в інтересах держави звернувся до суду з позовом до Держгеонадра. Третьою особою у справі виступало товариство з обмеженою відповідальністю «Карпатнадра».
- Прокурор просив визнати протиправним та скасувати наказ голови Держгеонадр від 27 червня 2019 року № 204 у частині, якою ТОВ «Карпатнадра» було надано спеціальний дозвіл на користування надрами, а також визнати недійсним сам спеціальний дозвіл № 6354 від 14 серпня 2019 року.
- На думку прокурора, цей дозвіл було видано поза аукціоном і з порушенням вимог законодавства — під виглядом створення «наукового полігону» для вивчення перспектив пошуку та розробки лінзовидних газових покладів у зоні зчленування Передкарпатського прогину.

ПОСТАНОВА ВС ВІД 20.10.2025 У СПРАВІ № 320/39008/23

- Суд визнав, що прокурор не є учасником відносин у сфері надрокористування і не має обов'язку відслідковувати всі публікації актів Держгеонадр.
- Отже, відлік строку звернення до суду починається не з моменту публікації наказу, а з часу, коли прокурор реально дізнався про порушення інтересів держави та отримав відповідні документи.
- Такий підхід забезпечує ефективність представництва публічного інтересу і не дозволяє зловживати формальним застосуванням процесуальних строків для уникнення судового контролю.

ПОСТАНОВА ВС ВІД 20.10.2025 У СПРАВІ № 320/39008/23

- Верховний Суд підкреслив, що формальний підхід до обчислення строків у спрах щодо охорони природних ресурсів і докілья суперечить конституційним принципам верховенства права, пропорційності та ефективного захисту суспільних інтересів.
- Суд також вказав, що держава через свої органи не може уникати відповідальності за незаконне розпорядження природними ресурсами, прикриваючись процесуальними формальностями.

Постанова ВС від 18.09.2025 у справі № 560/8753/24

- Перший заступник керівника Хмельницької обласної прокуратури звернувся до суду в інтересах держави із позовом до державного реєстратора відділу надання адміністративних послуг виконавчого комітету Теофіпольської селищної ради.
- Прокурор вимагав визнати протиправним та скасувати рішення державного реєстратора від 3 серпня 2022 року № 1006741070019001278, яким до Єдиного державного реєстру внесено зміни щодо ТОВ, зокрема, зміну кінцевого бенефіціарного власника, складу засновників та розміру статутного капіталу.
- Прокурор довів, що ці реєстраційні дії були вчинені в порушення Постанови Кабінету Міністрів України № 187 від 3 березня 2022 року, яка запровадила мораторій на будь-які дії, що мають наслідком відчуження корпоративних прав, майна або активів осіб, пов'язаних із державою-агресором (рф).

Постанова ВС від 18.09.2025 у справі № 560/8753/24

- Суд зазначив, що:
- Постанова КМУ № 187 має обов'язкову силу для державних реєстраторів і спрямована на захист національних інтересів у період воєнного стану;
- будь-які дії, які змінюють структуру власності або впливають на контроль над активами, у тому числі формальне «виключення» іноземного учасника, підпадають під поняття «відчуження корпоративних прав»;
- реєстратор мав зобов'язання відмовити у вчиненні реєстраційної дії, оскільки її наслідком стало фактичне відчуження активів, пов'язаних із громадянкою рф;
- зміна бенефіціара та зменшення статутного капіталу товариства є порушенням публічного порядку і прямо суперечить мораторію, запровадженому Урядом

Додаткові джерела

- Берназюк Ян. Особливості представництва прокурором інтересів держави в суді: нове законодавство та актуальні підходи Верховного Суду <https://sud.ua/ru/news/blog/168820-osoblivosti-predstavnistva-prokurorom-interesiv-derzhavi-v-sudi-nove-zakonodavstvo-ta-aktualni-pidkhodi-verkhovnogo-sudu>
- Берназюк Ян. Аналіз судової практики в адміністративних справах за участю прокурора <https://sud.ua/ru/news/blog/169593-analiz-sudovoyi-praktiki-v-administrativnih-spravakh-za-uchastyu-prokurora>
- Берназюк Ян. Міжнародні стандарти участі прокурора у судовому провадженні поза межами кримінального процесу https://sud.ua/ru/news/blog/170994-mizhnarodni-standarti-uchasti-prokurora-u-sudovomu-provazhenni-poza-mezhami-kriminalnogo-protsesu?fbclid=IwAR0T7OT1HB9dL52wcGrwiXEsbZeI_RxkTZebZl9h89Uluq38EsnvBS1uYvI
- Берназюк Ян. Конституційний принцип рівності та його особливості в адміністративному судочинстві <https://sud.ua/ru/news/blog/143839-konstitutsiyniy-prinsip-rivnosti-ta-yogo-osoblivosti-v-administrativnomu-sudochinstvi>
- Берназюк Ян. Міжнародні стандарти дотримання принципу змагальності в судовому процесі <https://sud.ua/ru/news/blog/149910-mizhnarodni-standarti-dotrimannya-printsipu-zmagalnosti-v-sudovomu-protsesi>
- Берназюк Ян. Правові підстави звернення суб'єкта владних повноважень з позовом до суб'єкта приватного права <https://sud.ua/ru/news/blog/165093-pravovi-pidstavi-zvernennya-subyektu-vladnikh-povnovazhen-z-pozovom-do-subyektu-privatnogo-prava>
- Берназюк Ян. Участь прокурора в адміністративному судочинстві» <http://nsj.gov.ua/ua/news/opratsuvannya-aktualnih-pitan-sudochinstva-suddyami-okruzhnih-administrativnih-sudiv->
- Берназюк Ян. Конституційні та законодавчі підстави для реалізації прокурором повноваження щодо звернення до адміністративного суду з позовом про протиправність процедури розпорядження надрами (справа Верховного Суду про захисту суспільного інтересу) (<https://constitutionalist.com.ua/konstytutsiyni-ta-zakonodavchi-pidstavy-dlia-realizatsii-prokurorom-povnovazhennia-shchodo-zvernennia-do-administrativnogo-sudu-z-pozovom-pro-protipravnist-protsedury-rozporiadzhennia-nadramy/>)

- Берназюк Ян. Звернення суб'єкта владних повноважень із позовом до адміністративного суду: виняток чи необхідність <https://sud.ua/ru/news/blog/164638-zvernennya-subyekt-vladnikh-povnovazhen-z-pozovom-do-administrativnogo-sudu-vinyatok-chi-neobkhidnist>

Додаткові джерела

- 10. Берназюк Ян. Правові підстави звернення суб'єкта владних повноважень з позовом до суб'єкта приватного права <https://sud.ua/ru/news/blog/165093-pravovi-pidstavi-zvernennya-subyekt-vladnikh-povnovazhen-z-pozovom-do-subyekt-privatnogo-prava>
- 11. Берназюк Ян. Правові підстави звернення суб'єкта владних повноважень з позовом до суб'єкта приватного права // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2020, № 1 (89), С. 121-134. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/913/828>
- 12. Берназюк Ян. Звернення суб'єкта владних повноважень з позовом до адміністративного суду: виняток чи необхідність? // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, серія «Юридичні науки» Том 31 (70) № 2 2020 Частина 2. – С. 20-28 <http://juris.vernadskyjournals.in.ua/archive?id=51>
- 13. Берназюк Ян. Про позови, які не підлягають судовому розгляду. Судово-юридична газета. 2019. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/140426-pro-pozovi-yaki-ne-pidlyagayut-sudovomu-rozglyadu>
- 14. Берназюк Ян. Звернення до адміністративного суду з метою захисту інтересів територіальної громади є невід'ємним правом органу місцевого самоврядування. Судово-юридична газета. 2020. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/158827-zvernennya-do-administrativnogo-sudu-z-metoyu-zakhistu-interesiv-teritorialnoyi-gromadi-ye-nevidyemnim-pravom-organu-mistseвого-samovryaduvannya>
- 15. Берназюк Ян. Окремі питання розмежування предметної юрисдикції судів у справах за участю органів місцевого самоврядування // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Серія Право. – Випуск 49. – Т. 2. – С. 170-173. http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.49/part_2/42.pdf
- 16. Берназюк Ян. Право органів місцевого самоврядування на звернення до адміністративного суду для захисту інтересів територіальної громад // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, серія «Юридичні науки» Том 31 (70) № 1 2020 – С. 112-117 <http://juris.vernadskyjournals.in.ua/31-70-1>
- 17. Берназюк Ян. Ознаки та зміст суспільного (публічного) інтересу, його співвідношення з державними інтересами // Право і суспільство № 6/2021 С. 146-153. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/21.pdf
- 18. Берназюк Ян. Критерії дотримання балансу суспільних (публічних) та приватних інтересів у національній судовій практиці // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2021, № 4 (96), С. 22-35 <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1429/1302>

Додаткові джерела

- 19. Берназюк Ян. Захист суспільного (публічного) інтересу як критерій обмеження конституційних прав та свобод особи // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – Серія Право. – Випуск 68, С. 124-130. https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/02/NVUzhNU_68.pdf
- 20. Берназюк Ян. Поняття суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві. The concept of public (public) interest in administrative judiciary // Visegrad Journal on Human Rights. 2021, № 6, С. 11-16. https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2022/02/VJRHR_6_2021_Last.pdf
- 21. Берназюк Ян. Аналіз судової практики в деяких категоріях справ щодо захисту суспільного (публічного) інтересу // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2022, № 1 (97), С. 159-168. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1466>

- 22. Берназюк Ян. Суб'єкти захисту суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві // Слово Національної школи суддів України. 2021, № 4 (37), С. 85-96
http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2021/4_37_2021/Shkola-suddiv4-2021.pdf
- 23. Берназюк Ян. Вирішення адміністративних спорів між суб'єктами владних повноважень https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Spori_SVP_prezent.pdf
- 24. Берназюк Ян. «Доктрина actio popularis (позов на захист суспільних інтересів) в аспекті гарантованого права на доступ до правосуддя (26.01.24)
<https://constitutionalist.com.ua/doktryna-actio-popularis-pozov-na-zakhyst-suspilnykh-interesiv-v-aspekti-harantovanoho-prava-na-dostup-do-pravosuddia>
- 25. Берназюк Ян. Адміністративний суд: конституційний статус, завдання та місце в системі судоустрою України // Слово Національної школи суддів України. – 2023, № 2(43) 2023, С. 28-46.
http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2023_2_43/slovo02-23.pdf
- 26. Берназюк Ян. Питання участі прокурора у публічно-правових спорах, пов'язаних із захистом прав дитини
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/prosecutor_childhood_orphanhood_bernaziuk.pdf
- 27. Берназюк Ян. Надра як об'єкти права власності Українського народу: огляд практики Верховного Суду <https://constitutionalist.com.ua/nadra-iak-ob-iekty-prava-vlasnosti-ukrainskoho-narodu-ohliad-praktyky-verkhovnoho-sudu/>

Джерела та матеріали

1. ЄСПЛ "FILIPP ANDRE SADI VITSE V. UKRAINE" (№ 64351/14).
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-238739%22%7D>
2. ЄСПЛ «MARKETTRANS, PP V. UKRAINE» (ЗАЯВА № 16989/15).
<https://hudoc.echr.coe.int/ukr#%7B%22itemid%22%3A%22001-243785%22%7D>
3. ЄСПЛ «SKUČAI V. LITHUANIA» (ЗАЯВА № 23272/14). <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-241570%22%7D>
4. ПОСТАНОВА ВС ВІД 20.10.2025 У СПРАВИ № 320/39008/23. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131184277>
5. Постанова ВС від 18.09.2025 у справі № 560/8753/24. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130328525>
6. Додаткові джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/168820-osoblivosti-predstavnitstva-prokurorom-interesiv-derzhavi-v-sudi-nove-z-akonodavstvo-ta-aktualni-pidkhodi-verkhovnoho-sudu>
7. Додаткові джерела.
<https://sud.ua/ru/news/blog/169593-analiz-sudovoyi-praktiki-v-administrativnikh-spravakh-za-uchastyu-prokurora>
8. Додаткові джерела. https://sud.ua/ru/news/blog/170994-mizhnarodni-standarti-uchasti-prokurora-u-sudovomu-provadžhenni-poz-a-mezhami-kriminalnogo-protsestu?fbclid=IwAR0T7OT1HB9dL52wcGrwiXEsBZeI_RxkTZebZl9h89Uluq38EsnvBS1uYvI
9. Додаткові джерела.
<https://sud.ua/ru/news/blog/143839-konstitutsiyniy-printsip-rivnosti-ta-yogo-osoblivosti-v-administrativnomu-sudochinstvi>
10. Додаткові джерела.
<https://sud.ua/ru/news/blog/149910-mizhnarodni-standarti-dotrimannya-printsipu-zmagalnosti-v-sudovomu-protsesti>
11. Додаткові джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/165093-pravovi-pidstavi-zvernennya-subyekta-vladnikh-povnovazhen-z-pozovom-do-subyekta-privatnogo-prava>
12. Додаткові джерела.
<http://nsj.gov.ua/ua/news/opratsuvannya-aktualnih-pitan-sudochinstva-suddyami-okrujnih-administrativnih-sudiv->
13. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijni-ta-zakonodavchi-pidstavy-dlia-realizatsii-prokurorom-povnovazhennia-shchodo-zvernennia-do-administrativnoho-sudu-z-pozovom-pro-protipravnist-protsedury-rozporiadzhennia-nadramy/>
14. Додаткові джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/164638-zvernennya-subyekta-vladnikh-povnovazhen-z-pozovom-do-administrativnoho-sudu-vinyatok-chi-neobkhidnist>
15. Додаткові джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/913/828>
16. Додаткові джерела. <http://juris.vernadskyjournals.in.ua/archive?id=51>

17. Додаткові джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/140426-pro-pozovi-yaki-ne-pidlyagayut-sudovomu-rozglyadu>
18. Додаткові джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/158827-zvernennya-do-administrativnogo-sudu-z-metoyu-zakhistu-interesiv-teritorialnoyi-gromadi-ye-nevidyemnim-pravom-organu-mistsevogo-samovryaduvannya>
19. Додаткові джерела. http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.49/part_2/42.pdf
20. Додаткові джерела. <http://juris.vernadskyjournals.in.ua/31-70-1>
21. Додаткові джерела. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/21.pdf
22. Додаткові джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1429/1302>
23. Додаткові джерела. https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/02/NVUzhNU_68.pdf
24. Додаткові джерела. https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2022/02/VJRHR_6_2021_Last.pdf
25. Додаткові джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1466>
26. Додаткові джерела. http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2021/4_37_2021/Shkola-suddiv4-2021.pdf
27. Додаткові джерела.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Spori_SVP_prezent.pdf
28. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/doktryna-actio-popularis-pozov-na-zakhyst-suspilnykh-interesiv-v-aspekti-harantovanoho-prava-na-dostup-do-pravosuddia>
29. Додаткові джерела. http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2023_2_43/slovo02-23.pdf
30. Додаткові джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/prosecutor_childhood_orphanhood_bernaziuk.pdf
31. Додаткові джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/nadra-iak-ob-iektamy-prava-vlasnosti-ukrainskoho-narodu-ohliad-praktyky-verkhovnoho-sudu/>

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора